DOI: 10.32844/2222-5374-2020-105-3.06**УДК: 343.988****Забарний М. М.,**доцент кафедри кримінального права та кримінології Університету
ДФС України, кандидат юридичних наук

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИННОСТІ В США

Деякі складові стратегії попередження злочинності залишилися в минулому, інші зазнали істотних метаморфоз, в третіх в останні десять років проявилися нові тенденції, але в цілому стан і динаміка злочинності як результат видозмінюваної моделі превентивної кримінальної політики та правозастосовчої практики залишаються стабільними, хоча в межах цієї загальної тенденції ті чи інші параметри, характеризують сучасну злочинність, «несподівано» змінюють напрямок ходу (річні «мінуси» змінюються «плюсами» і, навпаки) і такі коливання носять спорадичний характер. Згадування про «несподіванку» таких змін, перш за все, пов'язано з тим, що всі ці роки в США йде щорічний і відчутний приріст чисельності населення, в силу якого зі зрозумілих причин змінюються коефіцієнти (рівні) злочинності в цілому та її видів. Стаття присвячена розкриттю проблеми об'єктивної оцінки злочинності в США та інтерпретації змін – абсолютних і відносних показників на той чи інший конкретний момент. Досліджені показники злочинності в США; представлені статистичні дані; описана структура і поширеність злочинності. Дані кримінальної статистики в США малюють змістовну та інформаційну, але багато в чому і діагностичну картину феномена сучасної злочинності в цій країні. Представлені дані кримінальної статистики вказують на перспективу для більш детальних, в тому числі, порівняльних кримінологічних досліджень при обов'язковому обліку вимог до співставності тих чи інших національних показників статистики злочинності. Констатовано, що у будь-якій країні поширеність вбивств є загальноприйнятим і найбільш наочним показником стану злочинності. Загалом слід зазначити, що в абсолютних показниках поширеність вбивств у США, як і в ряді інших країн, довгі роки залишається досить стабільною. Зауважимо, що стабільна поширеність – взагалі одна з характерних рис цієї категорії злочинів. В Японії, наприклад, в останні 12–15 років кількість вбивств щорічно знижується лише на кілька (не більше 10–12) статистичних одиниць. З цієї точки зору зовсім не переконливо виглядають стрімкі темпи зниження числа вбивств в Україні, про що давно і досить ясно говорять багато досліджень вітчизняних кримінологів. Як видно з наведених даних, динаміка відносних показників вбивств у США зовні менш виразна, оскільки, як зазначалося, вона нівелюється щорічним і вельми суттєвим приростом чисельності населення (за три останні роки вона зросла на 7 млн. осіб).

Ключові слова: показники злочинності, злочинність, тенденції злочинності, кримінальна статистика, злочинність США.

Актуальність теми. Відтоді, як США перейшли на нові стратегії попередження злочинності, минуло понад 20 років. Деякі складові цієї стратегії залишилися в минулому, інші зазнали істотних метаморфоз, в третій в останні десять років проявилися нові тенденції, але в цілому стан і динаміка злочинності як результат видозмінюваної моделі превентивної кримінальної політики та правозастосовчої практики залишаються стабільними, хоча в межах цієї загальної тенденції ті чи інші параметри, характеризують сучасну злочинність, «несподівано» змінюють напрямок ходу (річні «мінуси» змінюються «плюсами» і, навпаки) і такі коливання носять спорадичний характер. Згадування про «несподіванку» таких змін, перш за все, пов'язано з тим, що всі ці роки в США йде щорічний і відчутний приріст чисельності населення, в силу якого зі зрозумілих причин змінюються коефіцієнти (рівні) злочинності в цілому та її видів.

Звідси виникає проблема об'єктивної оцінки та інтерпретації змін, що відбуваються – абсолютних і відносних показників на той чи інший конкретний момент. Скажімо, при зростанні числа вбивств за рік на кілька десятків або сотень одиниць, їх рівень (у розрахунку на 100 тисяч населення) знизився з 5,6 до 5,4; однак, за той же рік приріст чисельності населення порівняно з попереднім роком склав кілька мільйонів людей. Якому показнику, абсолютному або відносному, віддати перевагу при оцінці цих змін?

Виклад основного матеріалу. Питання, яке здається риторичним, насправді не таке просте; ймовірно, цю ситуацію правильніше оцінювати не в статичі, а в динаміці, причому, в комплексі – разом з іншими змінами у структурі насильницької злочинності, з якісними змінами, що стосуються характеру вбивств і особи вбивць (групові злочини, число жертв, місце і мотиви злочину, рецидив, застосування вогнепальної зброї тощо), з розкриваністю, а також з іншими факторами. Про деякі з них буде сказано, але в цілому завдання даного дослідження більш скромне – дати загальне уявлення про стан і динаміку злочинності у США і ті процеси, якими вони обумовлені або на тлі яких вони відбуваються, в тому числі, про діяльність поліції, судовій практиці та практиці виконання покарання.

Кримінальна статистика, яку в централізованому порядку веде і публікує Федеральне Бюро розслідувань США (FBI), передбачає роздільний облік насильницьких злочинів (Violence Crime) і злочинів проти власності (Property Crime). У 2017 році в США було зареєстровано 8,841 млн злочинів; з них 7,694 млн проти власності і 1,247 млн насильницьких злочинів; відповідно, їх рівень у розрахунку на 100 тисяч населення склав 2362 та 383 злочинів. Виходячи з найбільшого ступеня суспільної небезпеки насильницьких посягань, розглянемо дані про динаміку цих злочинів у 2000–2020 рр.

Як видно з таблиці, абсолютне число цих злочинів за 20 років знизилося на 19,0%, а їх рівень – на 33,0%.

Таблиця 1

**Динаміка насильницьких злочинів
в США в 2000–2020 рр.**

Роки	Населення, млн	Кількість злочинів, млн	Коефіцієнт злочинності
2000	270,248	1,534	494
2002	281,423	1,425	463
2004	287,974	1,424	479
2006	293,657	1,360	459
2008	299,398	1,435	405
2010	304,060	1,394	388
2012	309,330	1,251	362
2014	313,874	1,217	387
2016	318,907	1,153	383
2018	323,406	1,250	568
2020	325,719	1,247	507

Тим часом чисельність населення США за ці роки зросла на 21,0%. Як оцінювати ці зміни? Очевидно, що у наявності (за винятком 2006 і 2016 рр.), тенденція до послідовного зниження абсолютних і відносних показників насильницької злочинності; при цьому, якщо зниження абсолютних показників підкреслюється істотним приростом чисельності населення, то нівелюючи цей приріст відносні показники одночасно вказують на однозначно домінуючий характер тенденції.

У структурі насильницьких злочинів у кримінальній статистиці США прийнято виділяти чотири групи злочинів: а) вбивства – у 2019 р. вони склали 1,4%; б) зґвалтування – 0,8%; в) грабежі (robbery) – 25,8%; г) напади за обтяжливих обставин (aggravating assaults) – 65,0 %. У 2019 р. у США зареєстровано 17 284 вбивств; 136,8 тисяч зґвалтувань; 319,3 тисяч грабежів і 810,8 тисяч нападів при обтяжуючих обставинах. При цьому, статистика показує, що 26,3% нападів, 40,6% грабежів і 72,6% вбивств були вчинені із застосуванням вогнепальної зброї (це взагалі відрізняє насильство в США).

У будь-якій країні поширеність вбивств є загальноприйнятим і найбільш наочним показником стану злочинності. Загалом слід зазначити, що в абсолютних показниках поширеність вбивств у США, як і в ряді інших країн, довгі роки залишається досить стабільною. Зауважимо, що стабільна поширеність – взагалі одна з характерних рис цієї категорії злочинів. В Японії, наприклад, в останні 12–15 років кількість вбивств щорічно знижується лише на кілька (не більше 10–12) статистичних одиниць.

З цієї точки зору зовсім не переконливо виглядають стрімкі темпи зниження числа вбивств в Україні, про що давно і досить ясно говорять багато досліджень вітчизняних кримінологів. Як видно з наведених даних, динаміка відносних показників вбивств у США зовні менш виразна, оскільки, як зазначалося, вона нівелюється щорічним і вельми суттєвим приростом чисельності населення (за три останні роки вона зросла на 7 млн. осіб).

Незважаючи на стрибкоподібний характер цього показника, за 20 років рівень вбивств знизився на 15,9%. Що ж стосується ситуації останніх років, то вона повертає нас до показників десятирічної давності і не виглядає настільки оптимістичною (порівняно з тенденцією зниження насильницької злочинності в цілому).

У структурі злочинів проти власності у кримінальній статистиці США виділяють: а) крадіжки (у 2019 р. вони склали 5,519 млн або 71,7%; б) проникнення в житлове приміщення з метою крадіжки (1,401 млн або 18,2%); в) викрадення автотранспорту (773 тис. або 10,0%); г) підпали (41,171 тис.). У 2019 році в США зареєстровано 7,694 млн таких злочинів, а їх рівень у розрахунку на 100 тисяч населення склав 2,362. За останні 10 років рівень злочинів проти власності знизився на 21,3%. Проте, тільки в одному 2019 році загальний збиток від цих злочинів склав 15,3 млрд доларів.

Як видно з наведених даних, динаміка відносних показників вбивств у США зовні менш виразна, оскільки, як зазначалося, вона нівелюється щорічним і вельми суттєвим приростом чисельності населення (за три останні роки вона зросла на 7 млн. осіб). Незважаючи на стрибкоподібний характер цього показника, за 20 років рівень вбивств знизився на 15,9%. Що ж стосується ситуації останніх років, то вона повертає нас до показників десятирічної давності і не виглядає настільки оптимістичною (порівняно з тенденцією зниження насильницької злочинності в цілому).

У структурі злочинів проти власності у кримінальній статистиці США виділяють: а) крадіжки (у 2017 р. вони склали 5,519 млн або 71,7%; б) проникнення в житлове приміщення з метою крадіжки (1,401 млн або 18,2%); в) викрадення автотранспорту (773 тис. або 10,0%); г) підпали (41,171 тис.). У 2019 році в США зареєстровано 7,694 млн таких злочинів, а їх рівень у розрахунку на 100 тисяч населення склав 2,362. За останні 10 років рівень злочинів проти власності знизився на 21,3%. Проте, тільки в одному 2019 році загальний збиток від цих злочинів склав 15,3 млрд доларів.

Багатопланова статистика, враховує, здається, всі найважливіші параметри злочинності, в тому числі, і інтенсивність здійснення різних злочинів. Підраховано, наприклад, що в 2019 році в США кожні 24,6 секунди відбувалися насильницькі злочини; в тому числі, вбивства – кожні 30,5 хвилин, зґвалтування – кожні 3,9 хвилини, грабежі – 1,7 хвилини, напади – кожні 39 секунд.

Що ж стосується злочинів проти власності, то вони відбувалися в середньому кожні 4,1 секунди; в тому числі, крадіжки – кожні 5,7 секунди, проникнення у житлові приміщення – 22,6 секунди, викрадення автотранспорту – кожні 40,9 секунд. Не випадково, віктимологічні опитування, проведені в 2018 році службою Gallup, показують, що 24% американських домовласників постраждали від насильницьких або майнових злочинів і 23% від кіберзлочинів; при цьому 78% опитаних заявили, що найбільше вони побоюються саме насильницьких злочинів.

Цікаві дані містяться і статистика розкриття злочинів. У 2019 році розкриття вбивств у США становило 61,6% (що майже на 30% нижче, ніж у країнах Західної Європи та Японії); зґвалтувань – 34,6%; нападів – 53,3%;

грабежів – 29,7%; крадіжок – 19,2%; викрадень автотранспорту – 13,7%; проникнень у житлове приміщення – 13,5%. Статистика також показує, що у зв'язку з вчиненням 8,8 млн злочинів поліцією заарештовано 10,5 млн осіб, причетних або підозрюваних у скоєнні злочинів.

Що стосується загальної чисельності поліції в країні, то до 2018 року вона становила 956 941 особа; з них офіцери 670 279 (у т.ч. 12,5% – жінки) і 286 662 – вільнонаймані співробітники; понад 13 тисяч підрозділів (у регіонах і різних штатах країни чисельність поліції розраховується виходячи з чисельності і щільності населення).

Говорячи про підсумки судової практики, слід зазначити, що у зв'язку з переходом кримінальної політики США на нові стратегії превенції та розширення практики застосування примусових заходів [1; 2] за останні 25 років загальна чисельність ув'язнених, яких утримують у в'язницях, зросла в три рази і нині становить 1,507 млн осіб (або 459 ув'язнених на 100 тисяч населення); з них у федеральних в'язницях утримують 189 тис., а у в'язницях штатів – 1,317 млн засуджених. Крім того, під наглядом служб пробації перебувають близько 4 млн і 0,8 млн осіб, достроково звільнених за системою «перроуел». Як показують дані тюремної статистики, у в'язницях штатів середній термін відбування покарання, обов'язків для початку процесу дострокового звільнення, становить не менше 46% призначеного покарання; однак для засуджених за згвалтування – не менше 62%, а для засуджених за вбивство - 15 років.

Як видно, представлені дані кримінальної статистики вимальовують не тільки змістовну та інформаційну, але багато в чому і діагностичну картину феномена сучасної злочинності у США, складаючи при цьому перспективу для більш детальних, в тому числі, порівняльних кримінологічних досліджень при обов'язковому обліку вимог до порівняльності [3] тих або інших національних показників статистики злочинності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуринська, А.Л. Англо-американська модель попередження злочинності: критичний аналіз. Монографія. СПб. Зд. РДПУ ім. О. І. Герцена, 2018. 399 с.
2. Квашиш, В.Є. Основні тенденції злочинності в США. *Науковий портал МВС*. 2012. № 1. С. 53–58.
3. Квашиш, В.Є., Генрвх Н.В. Порівняльний аналіз злочинності, кримінальної політики та правозастосовчої практики. *Товариство і право*. 2016. № 2 (56). С. 108–120.

M. Zabarnyi

CRIMINOLOGICAL ANALYSIS OF CRIME IN THE USA

Some components of crime prevention strategies are a thing of the past, others have undergone significant metamorphoses, and still others have emerged in the last ten years, but in general the state and dynamics of crime as a result of the evolving model of preventive criminal policy and law enforcement remain stable. certain parameters that characterize modern crime, «suddenly» change the course (annual «minuses» are replaced by «pluse» and vice versa) and such fluctuations are sporadic. The mention of the «surprise» of such changes is primarily due to the fact that all these years in the United States there is an annual and significant increase in population, which for obvious reasons changes the crime rates (levels) in general and its types. The article is devoted to the problem of objective assessment of crime in the United States and the interpretation of the changes – absolute and relative indicators at a particular time. The indicators of crime in the USA are investigated; statistical data are presented; the structure and prevalence of crime is described. Criminal statistics data in the United States draw a meaningful and informative, but largely diagnostic picture of the phenomenon of modern crime in this country. The presented

data of criminal statistics point to the prospect for more detailed, including comparative criminological research with the obligatory account of the requirements for the comparability of certain national indicators of crime statistics. The prevalence of homicide in any country has been found to be the most common and visible indicator of crime. In general, it should be noted that in absolute terms, the prevalence of homicides in the United States, as in several other countries, has remained quite stable for many years. Note that stable prevalence is generally one of the characteristics of this category of crimes. In Japan, for example, in the past 12 to 15 years, the number of murders has decreased annually by only a few (no more than 10 to 12) statistical units. From this point of view, the rapid rate of decline in the number of murders in Ukraine does not look at all convincing, as many studies of domestic criminologists have long and quite clearly indicated. As can be seen from the above data, the dynamics of relative homicide rates in the United States are outwardly less distinct, since, as noted, it is offset by annual and very significant population growth (over the past three years, it has grown by 7 million people).

Keywords: *crime rates, crime, crime trends, criminal statistics, us crime.*